

Meditatie nr. 2

'Het gesloten vertrek'

Johannes 20:19-29

Timothy Radcliffe OP, 30 september 2024

Vanmorgen zagen we de leerlingen in het donker draven, op zoek naar de Heer. De geliefde leerling ziet en gelooft. Het is dageraad. Nu is het avond en zitten we weer in het donker, en zitten ze onbeweeglijk in het afgesloten vertrek.

De ochtend was vooral donker omdat ze de verrezen Heer nog niet hadden gevonden. De avond is donker omdat ze nog niet vervuld zijn van de Heilige Geest, de levende adem van de verrezen Heer. Jezus is uit het lege graf ontstegen. Zij liggen nog steeds in het graf van het afgesloten vertrek. Genesis zegt dat in het begin 'de Here God de mens formeerde uit het stof van de aardbodem, en in zijn neusgaten de adem des levens blies [1]; en de mens werd een levend wezen' (2:7). Nu geeft Jezus hun de adem van eeuwig leven: 'Ontvang de Heilige Geest. Wiens zonden gij zult vergeven, die zijn vergeven; wiens zonden gij zult behouden, die worden behouden.' Zij delen in zijn verrezen leven en zijn dus klaar om uitgezonden te worden om te prediken.

Vanmorgen zagen we dat de zending van de Synodale Kerk ons oproept om te zijn zoals Maria Magdalena, de geliefde leerling, en Petrus, zij die zoeken naar de verrezen Heer. Zo moeten we ook dicht bij de zoekers van onze tijd staan. Maar we zullen alleen *predikers* van de verrijzenis worden als we in God leven. Niemand zal een zombie geloven. Denk aan Irenaeus, *Gloria Dei, homo vivens*; de glorie van God is een mens die volledig leeft. Net als Lazarus horen we de stem van de Heer die ons uit onze afgesloten vertrekken roept: 'Kom naar buiten en leef.'

Heiligheid is levend zijn in God. Een neef van Charles de Foucauld, die erg gehecht was aan de geneugten van eten en drinken, beschrijft een bezoek van Charles die na jaren in de Sahara te hebben geleefd naar Parijs terugkeerde voor een kort bezoek: 'Hij kwam de kamer in en de vrede kwam met hem binnen. De gloed van zijn ogen en vooral die zeer nederige glimlach beheersten zijn hele persoon .... Er ging een ongelooflijke vreugde van hem uit. Toen ik zag dat al mijn genoegens nauwelijks een fractie wogen in vergelijking met het volkomen geluk van de asceet, merkte ik dat er een vreemd gevoel in me opkwam, niet van afgunst maar van respect.'^[2] Van de heilige Teresa van Avila werd gezegd dat 'ze zich in haar verrukking bewust was van een *leven* buiten zichzelf'.^[3] Of denk aan Carlo Acutis, een knappe Italiaanse tiener die videogames speelde. Millennials kunnen hier iemand van hun eigen generatie zien die echt leeft. De uitdaging voor ons is dus om elkaar te helpen om de verjongende Heilige Geest diep in te ademen! Een beetje een uitdaging voor mij nu ik in de tachtig ben!

De eerste taak van de leider is om de kudde uit de nauwe schaapskooien te leiden naar de frisse lucht van de Heilige Geest. Leiderschap opent de gesloten deuren van benauwde kamers. De leerlingen worden gevangen gehouden door angst. Laten we dus nadenken over de angsten die ons ervan kunnen weerhouden om levend te worden in God, en zo predikers van het evangelie van overvloedig leven.

We kennen allemaal de angst om gekwetst te worden. Sommigen van ons komen naar deze Vergadering, bang dat we geen erkenning en acceptatie zullen vinden. Misschien is er minachting voor wat wij hopen voor de kerk. We kunnen ons niet gezien voelen. Durven we te spreken met het risico te worden afgewezen? Als je niet gewend bent aan deze wereld van het Vaticaan, met zijn grandioze titels en vreemde kleding, kan het intimiderend zijn. We durven het risico te nemen om gekwetst te worden, omdat de verrezen Heer gewond is. Hij laat hen zijn handen en

zijn zijde zien. De prelatie van Pasen gaat verder als zij verkondigt: 'Hij leeft voor eeuwig gedood' '*sed semper vivit occisus*'. Denk aan de woorden van mijn medebroeder Herbert McCabe: 'Als je liefhebt, zul je gekwetst en zelfs gedood worden. Als je niet liefhebt, ben je al dood.' Levend worden in God betekent niet bang zijn voor wonden.

Onze priorij in Jeruzalem ligt in de buurt van de Damascuspoort. Dit is een plek vol spanning waar de oude stad grenst aan de Arabische wijk. Een groep jonge Joden stond daar, geblinddoekt, en bood 'gratis knuffels' aan aan iedereen die er een wilde. Gratis liefde in het aangezicht van de gratuite haat. Ze namen het risico dat ze in plaats van een knuffel een mes zouden krijgen

Alan Paton was een Zuid-Afrikaanse romanschrijver die moedig campagne voerde tegen apartheid. Een van zijn personages zegt: "Wanneer ik naar de hemel zal opstijgen, wat ik zeker van plan ben te doen, zal de Grote Rechter tegen mij zeggen: "Waar zijn je wonden?" En als ik zeg dat ik er geen heb, zal hij zeggen: "Was er niets om voor te vechten?"[4]

In de Filippijnen ontmoette ik een vrouw die getekend was door lepra. Het grootste deel van haar leven woonde ze in een leprozerie die werd gerund door een tak van de Dominicaanse Orde, de broeders van Sint-Maarten. Velen van hen lijdten ook aan lepra. Ze was bang om de plaats te verlaten, zelfs toen ze genezen was. Mensen zouden haar littekens zien en bang zijn, en dus bleef ze binnenin opgesloten. En op zekere dag durfde ze naar buiten te gaan, en ontdekte ze een nieuwe missie, om door heel Azië te reizen en mensen die aan lepra leden uit te nodigen om naar buiten te komen en te leven.

We kunnen het risico nemen om gekwetst te worden omdat de Heer ons zijn vrede heeft gegeven. De film *Des dieux et des hommes* vertelt het verhaal van de trappistenmonniken die weigerden Algerije te ontvluchten toen er in de jaren 1990 terroristisch geweld uitbrak. Frère Luc, de oude arts van de gemeenschap, zegt: 'Ik ben niet bang voor de dood, ik ben een vrij man' (*Je ne crains pas la mort, je suis un homme libre*). In de oude Dominicaanse ritus van de Mis kuste de priester de kelk van het vergoten bloed van Christus voordat hij de vredesgroet uitsprak.

De eerste schepping begon met 'Er zij licht'. De Nieuwe Schepping begint met 'Laat er vrede zijn'. Deze woorden kunnen niet onuitgesproken blijven. Mahatma Gandhi had een afbeelding van Jezus in zijn kamer met het citaat uit Efeziërs: 'Hij is onze vrede' (2:14). Jezus is Gods sabbat. In de vroege Kerk stond '*in pace*' op christelijke graven. We zijn gedoopt in de vrede van Christus, die door niets kan worden vernietigd. We hoeven nergens bang voor te zijn.

Eind jaren zestig werd mijn Dominicaanse gemeenschap in Oxford aangevallen door een gekke groep. Niet de jezuiten! Om 2 uur 's nachts bliezen twee kleine bommen alle ramen uit de voorkant van de priorij. We werden allemaal wakker en haastten ons naar beneden. De politie kwam en de ambulances. Alleen de prior, Fergus Kerr, was nog diep in slaap. De jongste novice werd naar zijn kamer gestuurd. 'Fergus, Fergus, word wakker, er is een bomaanslag geweest.' 'Is er iemand dood?' 'Nee'. 'Is er iemand gewond?' 'Nee.' 'Ga weg en laat me slapen. We zullen het er morgenochtend over hebben.' Mijn eerste les in leiderschap.

De overwinning is behaald. Toen zijn beulen Dietrich Bonhoeffer kwamen halen, was zijn laatste boodschap voor zijn vriend bisschop Bell van Chichester: 'Zeg tegen de bisschop... onze overwinning staat vast.' Een van de broeders kan een geslachtsverandering ondergaan, de econoom kan er met het geld vandoor gaan, de kerk kan worden opgeblazen! Maar Christus is gestorven, Christus is opgestaan en Christus zal terugkomen.

Gods vrede betekent niet dat we *ons* vredig voelen. Mijn mede-novice Simon Tugwell, OP, schreef: 'Het is geen subjectief gevoel van vrede nodig; als we in Christus zijn, kunnen we in vrede (*in pace*) zijn en daarom onverstoord, zelfs als we geen vrede voelen.[5] Misschien is voor velen van ons de grootste uitdaging om vrede te hebben met onszelf. Durven we te kijken naar onze eigen verontruste en verdeelde harten, de stukjes van onszelf die we niet leuk vinden? De verleiding is groot om op anderen te projecteren wat we vrezen en haten in onszelf. Tugwell opnieuw: 'vrede komt met een onverstoorbare zelfkennis.... De weg naar vrede is het aanvaarden van de waarheid. Elk stukje van ons dat we weigeren te accepteren, zal onze vijand zijn en ons in defensieve houdingen dwingen. En de afgedankte stukjes van onszelf zullen snel incarneren in de mensen om ons heen.'[6]

Onze vurige liefde voor de Kerk kan ons paradoxaal genoeg ook bekrompen maken: de angst dat zij zal worden geschaad door destructieve hervormingen die de tradities die wij liefhebben ondermijnen. Of de angst dat de kerk niet het wijd open huis zal worden waar we naar verlangen. Het is diep triest dat de Kerk vaak gekwetst wordt door hen die de Kerk liefhebben, maar op een andere manier! De heilige Efraïm noemde de katholieke kerk 'de grote kerk met de grote schoot'. [7] Ik ontmoette een Duitse lutherse theoloog die in Oxford doceerde, en hij zei: 'Ik ben bang dat katholieken protestant worden.' Soms vergeten we de wijsheid van het katholicisme, met zijn en/en. De waarheid die wij liefhebben is, zoals bisschop Robert Barron schreef, 'zo wijd als het universum en zo specifiek als de persoon van Jezus'. [8] Volmaakte liefde verdrijft angst. Laat zij de angst verdrijven van degenen die een andere visie op de Kerk hebben. De kerk is in de handen van de Heer en God heeft beloofd dat de poorten van het dodenrijk haar niet zullen overweldigen.

Tijdens de Napoleontische tijd kwam een verbijsterde monseigneur angstig naar de staatssecretaris, kardinaal Consalvi, en zei: "Eminentie, de situatie is zeer ernstig. Napoleon wil de Kerk vernietigen." Waarop de kardinaal antwoordde: 'Zelfs wij zijn daar niet in geslaagd!'

Onze liefde voor de Kerk, op totaal verschillende manieren, kan ons opsluiten in een enge wereld, starend naar onze kerkelijke navels, kijkend naar anderen, klaar om hun afwijkingen op te merken en ze aan de kaak te stellen. Paus Franciscus zei voor zijn verkiezing dat de Heer op de deur zou kloppen en zou vragen om uit de sacristie te worden bevrijd! Natuurlijk zijn er veranderingen waar sommigen van ons naar verlangen, maar laat dat ons niet opsluiten in onze kleine kerkelijke wereld. Dat maakt van ons vervelende mensen! God wordt geopenbaard op bergtoppen met onbegrensde horizonten en buiten het kamp.

Onze bevrijding uit deze vertrekken vraagt niet alleen moed, maar ook Gods genezende vergeving. De verrezen Heer zegt: "Wiens zonden gij vergeeft, die zijn u vergeven; wier zonden gij behoudt, die worden behouden.'

De zonde sluit ons op in gevangenissen van narcisme en partijpolitiek, zoals de oudste zoon die mokt en niet wil deelnemen aan het feest om zijn verloren broer thuis te verwelkomen. Nog eens Herbert McCabe: 'Onze eigen natuur roept ons tot iets nieuws en beangstigends... Wij zijn het soort wezen dat zijn vervulling, zijn geluk en bloei alleen vindt in het opgeven van zichzelf en het overstijgen van zichzelf. We moeten onszelf verliezen in liefde; Maar daar zijn wij bang voor. We worden opgeroepen om ons te wagen in wat onbekend is, om het vertrouwde en veilige achter ons te laten en op reis of queeste te gaan. . En toch nemen we niet graag risico's. We nemen genoeg met de persoon die we zijn geworden of die we hebben gemaakt, omdat we bang zijn om naar het beeld van God te worden gemaakt. Dit falen om te reageren op de oproep tot leven, dit gebrek aan geloof, wordt zonde genoemd.[9]

Deze synode is dus geen plaats voor onderhandelingen over structurele verandering, maar een plaats om te kiezen voor het leven, voor bekering en vergeving. De Heer roept ons uit de kleine plaatsen waar we onze toevlucht hebben gezocht en waarin we anderen gevangen hebben gezet. De hymne gecomponeerd door Frederick Faber, de negentiende-eeuwse oratoriaan, verkondigt: 'Er is een wijdheid in Gods barmhartigheid, als de wijdheid van de zee.'

Laten we bidden dat de vrede van Christus het geweld zal doen smelten dat in onze harten woont en dat onze Heer heeft gekruisigd. Dorothy Day beweerde dat 'de grote strijd meer tegen geweld is dan tegen atheïsme'.^[10] Ze zei: 'Christenen, wanneer zij hun geloof proberen te verdedigen met wapens, met kracht en geweld, zijn als degenen die tegen Onze Heer zeiden: "Kom van het kruis af. Als u de Zoon van God bent, red dan uzelf".'^[11]

Laten we dus in deze synode al het geweld in ons hart overwinnen: gewelddadige gedachten en woorden. Onze mondiale cultuur cultiveert een gewelddadige verbeelding. 'Op de leeftijd van 18 jaar zullen Amerikaanse tieners gemiddeld getuige zijn geweest van 200.000 gewelddaden en 16.000 moorden in de media.'^[12] Vaak worden deze verheerlijkt of humoristisch afgedaan. Geweld is genormaliseerd en lijkt zelfs onschuldig als je zapt naar demonische vijanden in videogames. Dit ogenschijnlijk onschuldige amusement voedt een gewelddadige verbeelding zonder schuldgevoel voor vernietiging, omdat in de cyberwereld niets echt is.^[13]

Het Lichaam van Christus wordt misvormd door giftige websites, gevuld met vreselijke beschuldigingen, karikaturen en haat. Iedereen die enigerlei vorm van leiderschap in de kerk uitoefent, zal dit hebben ervaren. Als Magister van de Orde werd ik ervan beschuldigd dat ik toestemming had gegeven aan een provinciaal om met zijn maîtresse, een non, in een treinwagon te wonen!

Onze gewelddadige wereld berooft zovelen zelfs van de adem van het leven. De zonde van racisme, bijvoorbeeld, zorgt ervoor dat mensen letterlijk niet meer kunnen ademen. 'Ik kan niet ademen' waren de laatste woorden van een Afro-Amerikaan, Eric Garner, die hij elf keer herhaalde en die werden opgenomen op de telefoons van toeschouwers toen hij tien jaar geleden door verstikking werd gedood door de politie op Staten Island, New York. Deze woorden zijn de strijdkreet van Afro-Amerikanen geworden, symbolisch voor hun onderdrukking. Het waren ook de laatste woorden van Jamal Khashoggi, de Saoedische journalist die op 2 oktober 2018 werd vermoord in het consulaat van zijn land in Turkije.^[14] Laten we elkaar ademruimte geven, de zuurstof van het debat.

Deze onverwoestbare vrede betekent niet dat we in perfecte harmonie leven. Wij zijn in deze Vergadering samen omdat dit niet het geval is. Maar geen tweedracht kan onze vrede in Christus vernietigen, want wij zijn één in Hem. Thomas Merton schreef in zijn Aziatisch dagboek: 'We zijn al één. Maar we verbeelden ons dat we dat niet zijn. En wat we moeten herontdekken is onze oorspronkelijke eenheid. Wat we moeten zijn, is wat we zijn.'^[15]

Maar Thomas was afwezig toen Jezus verscheen. Misschien omdat *hij* niet bang was? Toen Lazarus ziek was, verklaarde hij dat hij bereid was om naar Jeruzalem te gaan en met Jezus te sterven (11:16). Hij heeft een passie voor de waarheid: 'Ik zal nooit, nooit, nooit geloven'^[16] tenzij ik mijn vingers in zijn wonden steek. En als hij de Heer ziet, doet hij zijn hartstochtelijke belijdenis: 'Mijn Heer en mijn God.' Deze gepassioneerde leerling nodigt ons ook uit om het afgesloten vertrek te verlaten.

'Mijn Heer en mijn God'. Dit is letterlijk een theologische uitspraak: een woord over God. Het thema van deze vergadering is een synodale Kerk in missie. De kern van deze missie is het

onderwijzen van onze leerstellingen. Als Maria Magdalena bij haar naam wordt genoemd, antwoordt ze 'Rabbouni', Leraar. In de laatste woorden van het evangelie van Matteüs zendt Jezus zijn leerlingen uit om alle naties te onderwijzen. Hoe kunnen we ons christelijke gedachtegoed delen met een wereld die hongert naar betekenis?

In de arme buitenwijken van Parijs vragen jonge katholieken om onderwezen te worden in de leerstellingen van de Kerk, zodat ze met hun moslimvrienden kunnen praten over wat de Kerk leert. Eerder dit jaar was er een bijeenkomst: '*Assume ta foi en banlieue*', 'Omarm je geloof in de buitenwijken'.^[17] De jongeren hongeren naar het rijke voedsel van de leer van de Kerk. 'Mijn Heer en mijn God'. Ze zullen niet tevreden zijn als we ze alleen maar aanbieden: 'Jezus die een aardige kerel was die wil dat we aardig voor elkaar zijn.'

Onze samenleving wordt geteisterd door een diep vooroordeel tegen dogma's. Steve Jobs, medeoprichter van Apple, vatte dit samen in zijn Commencement-speech op Stanford in 2005: 'Je tijd is beperkt, dus verspil die niet door het leven van iemand anders te leven. Laat je niet vangen door dogma's – dat is leven met de resultaten van andermans denken.' Hij herhaalde natuurlijk slechts een oudbakken dogma van onze tijd en *dacht niet* voor zichzelf.

G.K. Chesterton beweerde: 'Er zijn maar twee soorten mensen, zij die dogma's aanvaarden en dit weten, en zij die dogma's aanvaarden en het niet weten... Bomen hebben geen dogma's. Knollen zijn bijzonder ruimdenkend.'^[18] Sommige dogma's van onze tijd zijn inderdaad bedompte afgesloten vertrekken zonder zuurstof: relativisme, allerlei vormen van fundamentalisme, materialisme, nationalisme, sciëntisme, religieus fundamentalisme. Ze sluiten mensen op in kleine, angstige voorstellingen.

Maar de grote leringen van ons geloof, de kern van ons Credo, ontsluiten de deuren van ons hart en onze geest. Ze duwen ons voorbij kleine antwoorden en stuwens ons voort op de eindeloze zoektocht naar degene die oneindige liefde en de waarheid is, die voor altijd ons begrip te boven gaat. Toen ik een jonge broeder was in de late jaren zestig, en alles uit elkaar leek te vallen, bleven de meesten van ons in de Orde omdat we een glimp opvingen van de stralende schoonheid van de geloofsbelijdenis, de waarheid die we niet bezitten maar die ons bezit. De jeugd zal met niets minder tevreden zijn. Hoe kunnen we de mensen van onze tijd uitnodigen om de grote open ruimte van ons geloof binnen te gaan? Hoe kunnen we bijvoorbeeld hun verbeelding raken met de glorieuze leer van de Drie-eenheid, de meest nuchtere en praktische leer die er is? Daarvoor hebben we de hulp van theologen nodig.

Theologen trekken zich soms ook terug in de afgesloten kamer van de academische wereld uit angst voor een gesprek met het volk van God. Toen ik als jonge broeder in Parijs studeerde, vroeg ik aan een andere dominicaan waar hij op promoveerde. Hij antwoordde: 'Mijn broedertje (hij was maar een jaar ouder dan ik), dat zal ik niet proberen uit te leggen. Je zou het niet begrijpen.' Twintig jaar later keerde ik voor een visitatie terug als Magister van de Orde, ik zag hem: en zei niets!

Natuurlijk hebben we academische theologen nodig – exegeten, filologen en historici – die ons houden bij wat de heilige Paulus 'de gehoorzaamheid van het geloof' noemt (Romeinen 1,5). Anders zullen we de Schrift voor onze eigen doeleinden gebruiken en niet voor die van God. Maar deze moeilijke studierichting staat uiteindelijk in dienst van het gesprek met onze tijdgenoten, om hen te begeleiden op hun reis naar het oneindige mysterie van de goddelijke liefde. De dag na de laatste Vergadering riep paus Franciscus op tot een theologie die in liefdevol gesprek is met mensen met andere overtuigingen. Hij citeerde zijn woorden aan de studenten van de Katholieke Universiteit van Argentinië: 'Neem geen genoegen met een bureautheologie.

Laat uw plaats van bezinning de grenzen zijn.... Goede theologen ruiken, net als goede herders, ook naar de mensen en de straat, en gieten door hun reflectie olie en wijn op de wonden van mannen en vrouwen.[19] Goede theologie opent de deuren van bedompte vertrekken. Net als Thomas is zij gepassioneerd en niet bang. Zij omarmt nieuwe manieren van spreken, nieuwe talen. Een synodale Kerk op missie durft vrijmoedig en nederig te onderwijzen.

Voetnoten

[1] Not here *Ruah* but *neshama*.

[2] Fergus FLEMING, *The Sword and the Cross* London 2003, p. 235f.

[3] George ELIOT, *The Prelude to Middlemarch*, first published in 1871.

[4] Alan PATON, *Ah, But your Land is Beautiful*, Vintage/Ebury, London, 2002, pp. 66-67.

[5] Simon TUGWELL OP, *Reflections on the Beatitudes*, Darton Longman and Todd, London 1980 p.114.

[6] *Ibid.*, p. 112.

[7] Quoted in S. TUGWELL "Scholarship, sanctity and spirituality", *Communio* 11/1 (1984), p. 53.

[8] Michael HEHER, *The Lost Art of Walking on Water: Reimagining the Priesthood*, Mahwah, Paulist Press, 2004 p.132.

[9] Herbert MCCABE, *God Matters*, Continuum, London - New York, 2005, p. 94-95.

[10] Dorothy DAY, *The Duty of Delight*, Marquette University, New York, 2008, p. 943.

[11] *Ibid.*, p. 895.

[12] "Children, Violence and the Media", A Report for Parents and Policy Makers Senate Committee on the Judiciary; Senator Orrin G. Hatch, Utah, Chairman of the Committee on the Judiciary Prepared by Majority Staff Senate Committee on the Judiciary September 14, 1999.

[13] Timothy RADCLIFFE OP, *Alive in God: A Christian Imagination*, Bloomsbury, London, p. 197.

[14] Cf. *ibid.*, pp. 262-263.

[15] Naomi BURTON et al. (eds), *The Asian Journal of Thomas Merton*, New Directions, New York, 1973, p.308

[16] Timothy L. FOX: "Jesus' Resurrection Appearances," 1 November 2019 :"
www.modernreformation.org/resources/essays/jesus-resurrection-appearances

[17] Arnaud BEVILAQUA, 'The Great Awakening of young Catholics on the outskirts of Paris', *La Croix International*, March 22, 2024.

[18] G. K. CHESTERTON, "The Mercy of Mr. Arnold Bennett" *Fancies vs. Fads*, Dodd, Mead and Company, New York, 1923: http://www.gkc.org.uk/gkc/books/Fancies_Versis_Fads.txt.

[19] FRANCIS, *Ad theologiam promovendam*, November 1st 2023.

De meditatie van Timothy Radcliffe OP is terug te zien op <https://www.youtube.com/watch?v=mybp6OcE-bw>

Met dank aan Gerard Mathijssen OSB van de [Abdij van Egmond](#), die voor de vertaling zorgde.